

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 50/2001 vp**

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveystoimikunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Sosiaali- ja terveystoimikunta on 15 päivänä marraskuuta 2001 pyytänyt perustuslakivaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 152/2001 vp). Lausuntoa on pyydetty lakiehdotuksen 45 c §:n suhteesta perustuslakiin hallintovaliokunnan (HaVL 23/2001 vp, s. 5/II) ehdotettua tätä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Jouko Narikka, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa säädettyä valtion ja kuntien välistä kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustenjakoa siten, että valtion osuutta korotetaan 24,2 prosentista 25,3 prosenttiin laskennallisista kustannuksista. Tämän prosentin suuruudesta voidaan kuitenkin vuosina 2002—2004 lakiehdotuksen 45 c §:n perusteella

poiketa valtioneuvoston asetuksella, jos lasketaan vaikuttavien verotulojen lopullinen määrä tai valtionosuuden lisääminen sitä edellyttää.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2002.

Esitykseen ei sisälly säätämismenettelyperusteita.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Lakiehdotuksen 18 §:ssä säädetään yksiselitteisesti kuntien ja valtion kustannustenjaosta kun-

nallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista. Tässä pykälässä määritellystä valtion osuuden prosenttimäärästä voidaan uuden

45 c §:n nojalla kuitenkin poiketa valtioneuvoston asetuksella laskettaessa vuosien 2000 (pitää olla: 2002)—2004 valtionosuutta. Poikkeaminen on ehdotuksen mukaan mahdollista, jos laskentaan vaikuttavien verotulojen lopullinen määrä tai valtionosuuden lisääminen sitä edellyttää.

Ehdotettu 45 c § on valtuussäännöksenä valtiösääntöoikeudellisesti merkittävä perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta. Tämän perustuslainkohdan mukaan lailla on säädettävä muun muassa asioista, jotka perustuslain mukaan kuuluvat lain alaan. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjakoon on oleellinen kysymys perustuslain 121 §:ssä turvatu kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta. Kunnille turvatu itsehallinnon vuoksi lailla tulee säätää, paitsi 121 §:ssä nimenomaan mainituista asioista, myös muista kuntien aseman kannalta merkittävistä kysymyksistä. Ehdotettu sääntely on käsillä olevassa asiayhteydessä merkityksellinen myös perustuslain 19 §:n säännösten kannalta. Näiden seikkojen perusteella valiokunta pitää selvänä, että kustannustenjaosta on säädettävä lailla.

Perustuslaki ei sinänsä kiellä valtuuttamasta laissa säätämään asetuksella asiasta, joka perustuslain mukaan kuuluu lain alaan. Tällainen val-

tuutus voi tulla kysymykseen, jos se on esimerkiksi niin täsmällinen, että asetuksenantajalle ei jää itsenäistä harkintavaltaa vaan pelkästään laissa säädettävien kriteerien teknisluonteinen tai mekaaninen soveltaminen ja sisällöllisesti tähän täysin pohjautuva säännösten antaminen. Lakiehdotuksen 45 c §:n sanamuoto jättää kuitenkin asetuksenantajalle niin vapaan harkintavallan, ettei se ole sopusoinnussa perustuslain 80 §:n 1 momentin lailla säätämistä koskevan vaatimuksen kanssa.

Näistä syistä edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä on 45 c §:n poistaminen tai sen sisältämän valtuutuksen täsmentäminen niin, ettei asetuksenantajalle jää itsenäistä harkintavaltaa.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, jos valiokunnan 45 c §:stä tekemä valtiösääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Paula Kokkonen /kok
vpj. Riitta Prusti /sd
jäs. Klaus Hellberg /sd
Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Saara Karhu /sd

Pekka Nousiainen /kesk
Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /kesk
Pekka Ravi /kok
Ilkka Taipale /sd
vjäs. Paula Lehtomäki /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jarmo Vuorinen.